

ДОНЕЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ № 3

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

ФАКУЛЬТЕТ № 4

**КАФЕДРА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН ТА ПУБЛІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ
ЛЮДИНИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

Галузь знань 26 Цивільна безпека
Спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність»
Освітній рівень другий (магістерський)
Освітньо-професійна програма Правоохоронна діяльність
Шифр за ОПП: ОК 9

Мова навчання: українська

Розробник:

Андрій РИБАЛКІН, доцент (за сумісництвом)

кфедри загальноправових дисциплін

факультету №3 ДонДУВС, к.ю.н., доцент

Ольга МЕРДОВА, професор (за сумісництвом)

Кафедри державно-правових дисциплін та

публічного управління факультету № 3 ДонДУВС,

к.ю.н., професор

Робочу програму розглянуто та затверджено на спільному засіданні кафедри загально-правових дисциплін факультету №3 та кафедри державно-правових дисциплін та публічного управління факультету №4 ДонДУВС

Протокол № 1 від «16» серпня 2024 року

Т.в.о. завідувача кафедри

Володимир СУПРУН

Т.в.о. завідувача кафедри

Ганна КОНАРЄВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
Правоохоронна діяльність

«16» серпня 2024 року

Гарант ОПП

Артем САХНО

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Статус навчальної дисципліни:	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Рік підготовки:		1-й
Семестр:		1-й
Кількість кредитів ЄКТС / годин	3 / 90	
Модулів:	1	
Змістових модулів:	1	
Лекції:	14 годин	6 годин
Семінарські:	16 годин	4 години
Практичні:		
Самостійна робота:	60 годин	80 годин
Індивідуальні завдання (курсова робота):		
Підсумковий семестровий контроль:	залік	
Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:	1:2	1:8

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Мета: підготовка висококваліфікованих професіоналів та професіоналок правоохоронної діяльності для реалізації завдань правоохоронних органів України у сфері забезпечення охорони прав і свобод людини, здатних до кваліфікованого застосування норм національного та міжнародного законодавства у сфері захисту прав людини, реагувати на сучасні виклики, пов'язані з порушеннями прав людини, у тому числі в умовах збройної агресії та спеціальних правових режимів, а також забезпечувати належні гарантії прав людини для громадян, уразливих груп та працівників правоохоронних органів.

Завдання: формування в здобувачів комплексної системи знань про сучасні стандарти прав людини, механізми їх забезпечення та захисту в діяльності органів Національної поліції України, а також розвиток професійних компетентностей, необхідних для здійснення правоохоронної діяльності на засадах законності, гуманізму, верховенства права, недискримінації та міжнародно-правових стандартів.

1.3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни є опанування освітніх компонент на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, зокрема таких як «Теорія держави та права», «Конституційне право», а також вибіркового освітніх компонентів предметом яких є питання захисту та дотримання прав людини. Для ОПП Правоохоронна діяльність ОК є вихідною. Компетентності, сформовані під час її вивчення, в подальшому будуть використовуватися під час опанування таких навчальних дисциплін: «Актуальні проблеми застосування кримінального законодавства», «Актуальні проблеми застосування кримінального процесуального законодавства», «Актуальні проблеми поліцейської діяльності».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

	ПРН 8	ПРН 11	ПРН 12	ПРН 15	ПРН 18
Знати зміст та систему основних прав і свобод людини, їх класифікацію, особливості обмеження, принципи захисту		+		+	
Знати міжнародні стандарти забезпечення прав людини в діяльності правоохоронних органів (ЄКПЛ, практика ЄСПЛ, документи ООН, національні акти у сфері прав людини)		+	+	+	
Знати особливості правового статусу дітей, жінок, осіб з інвалідністю та інших уразливих категорій населення, а також вимоги етичної та гендерно чутливої комунікації з ними	+			+	
Знати гарантії прав людини на стадії досудового розслідування, механізми захисту від катувань та жорстокого поводження, процедури оскарження дій та рішень органів досудового розслідування		+	+	+	
Знати особливості забезпечення прав і свобод громадян у зонах бойових дій та деокупованих територіях, типові порушення прав людини та форми діяльності поліції в таких умовах	+			+	+

Знати правові, соціальні та професійні гарантії діяльності поліцейських, способи захисту їхніх прав, життя, здоров'я, честі та гідності, а також службові обмеження	+	+		+	
Вміти забезпечувати законність, публічний порядок і захист прав людини у межах службових повноважень, застосовуючи ефективні методи і засоби правоохоронної діяльності	+			+	
Вміти кваліфіковано застосовувати норми національного та міжнародного права у сфері прав людини в конкретних ситуаціях правоохоронної практики		+			
Вміти надавати юридично обґрунтовані висновки та консультації щодо питань захисту прав людини, у тому числі щодо уразливих груп населення			+		
Вміти модифікувати методи та засоби забезпечення прав і свобод людини залежно від умов обстановки, ризиків, категорії осіб та специфіки територій (у т.ч. деокупованих, при наслідках бойових дій)				+	
Вміти взаємодіяти у складі міжвідомчих органів з питань безпеки та правопорядку, координувати дії щодо захисту прав людини в умовах кризових і надзвичайних ситуацій					+
Вміти виявляти ризики порушення прав людини, планувати та реалізовувати заходи їх запобігання і реагування, у тому числі під час досудового розслідування, публічних заходів, роботи в деокупованих регіонах	+			+	+

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	у тому числі					у тому числі				
	усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота	усього	лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
1	2	3	4	5	8	9	10	11	12	15
Модуль 1										
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми захисту та дотримання прав людини в правоохоронній діяльності										
Тема 1. Права людини як специфічний	14	2	2		10	14	2			12

об'єкт правоохоронної діяльності.										
Тема 2. Міжнародно- правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності.	18	4	4		10	14		2		12
Тема 3. Особливості захисту прав окремих категорій громадян (дітей, жінок, осіб з інвалідністю).	16	2	4		10	14	2			12
Тема 4. Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів.	14	2	2		10	14	2			12
Тема 5. Поліція як суб'єкт захисту прав людини у деокупованих регіонах України та територіях, де ведуться (велися) бойові дії.	14	2	2		10	20				20
Тема 6. Захист та дотримання прав поліцейських під час виконання ними службових обов'язків.	14	2	2		10	14		2		12
Усього годин	90	14	16		60	90	6	4		80

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1

Змістовий модуль 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТА ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Права людини як специфічний об'єкт правоохоронної діяльності. Поняття, зміст, юридична природа та універсальний характер прав і свобод людини. Класифікація прав і свобод людини за різними критеріями. Загальна характеристика та система основних (конституційних) прав і свобод людини. Підстави та умови обмеження прав і свобод людини. Відмінність обмеження прав і свобод від їх порушення.

Тема 2. Міжнародно-правові стандарти забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності. Поняття, зміст та види міжнародно-правових стандартів у галузі прав людини та правоохоронної діяльності. Загальна характеристика основних міжнародно-правових актів щодо забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності. Дотримання міжнародно-правових стандартів прав людини правоохоронними та правозахисними органами України.

Тема 3. Особливості захисту прав окремих категорій громадян (дітей, жінок, осіб з інвалідністю). Правовий статус жінок в Україні, гендерно чутлива політика. Роль жінок у правоохоронній діяльності. Діти як об'єкт особливої уваги та турботи. Порушення прав дітей та завдання поліції щодо захисту прав дітей. Правовий статус та категорії осіб з обмеженими можливостями в Україні. Етика спілкування правоохоронців з різними категоріями таких осіб.

Тема 4. Забезпечення прав людини на стадії досудового розслідування. Заборона катувань і жорстокого поводження в діяльності правоохоронних органів. Основні завдання досудового розслідування. Поняття та сутність досудового розслідування. Охорона прав і свобод учасників кримінального провадження. Оскарження як спосіб захисту прав та свобод у досудовому слідстві. Поняття катування та їх прояви. Юридична відповідальність за катування. Жорстоке, нелюдське поводження чи покарання. Практика Європейського суду з прав людини щодо катування. Сутність та зміст зобов'язання стосовно протидії катуванням (позитивні та негативні). Правовий статус та обов'язки Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Тема 5. Поліція як суб'єкт захисту прав людини у деокупованих регіонах України та територіях, де ведуться (велися) бойові дії. Роль та місце підрозділів Національної поліції у забезпеченні національної безпеки на територіях, де ведуться (велися) бойові дії та деокупованих регіонах України. Особливості забезпечення прав громадян, що проживають на територіях, де ведуться (велися) бойові дії та в деокупованих регіонах. Додаткові повноваження Національної поліції України щодо забезпечення законності і

публічного порядку, боротьби зі злочинністю на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії та в деокупованих регіонах. Типові порушення прав людини у зонах деокупації або бойових дій та протидія їм..

Тема 6. Захист та дотримання прав поліцейських під час виконання ними службових обов'язків. Міжнародні та внутрішньодержавні гарантії професійної діяльності поліцейських. Соціальні гарантії діяльності поліцейського. Правовий захист життя, здоров'я, честі та гідності поліцейського. Обмеження, пов'язані зі службою в поліції.

5. ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

5.1. Методи навчання

Під час проведення навчальних занять можуть застосовуватися такі методи:

- словесні методи навчання;
- наочні методи навчання;
- практичні методи навчання;
- проблемно-пошукові методи навчання.

5.2. Порядок оцінювання результатів навчання

Оцінювання роботи здобувачів/здобувачок вищої освіти здійснюється відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання знань.

Система передбачає:

для денної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік/екзамен
	40	20	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переводу оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 8 =$$

для заочної форми навчання

	Поточний контроль		Підсумковий контроль
	Семінарські та практичні заняття	Самостійна робота	Залік/екзамен
	20	40	40
Всього за навчальну дисципліну	100		

Для переведення оцінок у бали необхідно користуватися формулою:

$$AP = \frac{\text{сума всіх отриманих оцінок за аудиторну роботу}}{\text{кількість аудиторних занять за семестр за аудиторну роботу}} * 4 =$$

При оцінюванні заліку/екзамену застосовуються такі критерії:

- 36-40 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, надав/надала повну, вичерпну відповідь на поставлене запитання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти (або правильно відповів/відповіла на 90-100% тестових завдань). Максимальна кількість балів може бути знижена, якщо під час відповіді здобувач/здобувачка вищої освіти не зробив/зробила посилання на чинні нормативно-правові акти чи допустив/допустила незначні помилки.

- 28-35 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє достатнім обсягом навчального матеріалу, надав/надала відповідь на питання але допустив/допустила помилки, що впливають на загальний висновок (або правильно відповів/відповіла на 70-89% тестових завдань);

- 20-27 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу чи допускає значні помилки, які приводять до викривлення інформації (або правильно відповів/відповіла на 50-69% тестових завдань);

- 0-19 балів – здобувач/здобувачка вищої освіти не може виконати завдання, не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання або робить принципові помилки, які викривлюють усе рішення (або правильно відповів/відповіла менше ніж на 50% тестових завдань).

Для визначення ступеня засвоєння навчального матеріалу та подальшого його оцінювання на семінарському чи практичному занятті слід врахувати певні рівні знань:

1. Теоретична відповідь

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти вільно володіє навчальним матеріалом, опрацювавши основну та додаткову

літературу, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань у самостійній роботі;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань для формулювання висновків, поєднання теоретичних знань із практичними прикладами;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не володіє навчальним матеріалом, відмовляється відповідати на запитання.

2. Тест: правильне вирішення тесту оцінюється в 1 бал.

3. Задача: вважається вирішеною і оцінюється:

- оцінка «5» високий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, з посиланням на чинні нормативно-правові акти;

- оцінка «4» добрий рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти повністю правильно вирішив/вирішила задачу, надав/надала відповіді на всі поставлені в умовах питання, але не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти чи допустив незначні помилки;

- оцінка «3» задовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти надав/надала відповіді не на всі поставлені в умовах питання, чи не зробив посиланням на чинні нормативно-правові акти, чи допустив значні помилки;

- оцінка «0» незадовільний рівень – здобувач/здобувачка вищої освіти не правильно вирішив/вирішила задачу.

4. Реферативне повідомлення – оцінюється в 5 балів:

- 1 бал – належне оформлення реферативного повідомлення;

- 1 бал – глибока проробка теми (наявність достатньої кількості літературних джерел, наявність ґрунтовних висновків);

- 1 бал - теоретична обґрунтованість теми, визначення її актуальності, мети, завдань, чітко розроблений науковий апарат;

- 2 бали - грамотна і аргументована презентація реферату.

Кожну оцінку викладач повинен аргументовано мотивувати.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.

82–89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74	Задовільно	D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66		E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59	Незадовільно	FX	Кредит не зараховано. Здобувачу/здобувачці вищої освіти надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1-34		F	Кредит не зараховано. Здобувач/здобувачка вищої освіти повинен/повинна повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. Петков С. В., Іванов І. В., Делія Ю. В. Забезпечення прав людини правоохоронними органами : монографія. Київ : КНТ, 2022. 241 с. URL: <https://rep.dnuvs.ukr.education/handle/123456789/2064>

2. Дотримання прав людини в правоохоронній діяльності: навчальний посібник / І. П. Андрусак, Д. Є. Забзалюк, П. М. Лепісевич та ін.; за заг. ред. Д. Є. Забзалюка, Р. Б. Тополевського. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 320 с. URL: <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/2803>

3. Пирожкова Ю.В. Забезпечення прав людини в діяльності правоохоронних органів: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Правоохоронна діяльність» освітньо-професійної програми «Правоохоронна діяльність» / Ю.В. Пирожкова. Запоріжжя: ЗНУ, 2023. 116 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/259231/mod_resource/content/3/%D0%B%D1%83%D0%B4%D0%BB%20%D0%9D%D0%9F%20%D0%97%D0%9F%D0%9B%20%202023.pdf

4. Забезпечення прав людини у правоохоронній діяльності : навч. посібник / Кол. авт.; за ред. д.ю.н., доц. В.О. Боняк. 2-е вид. перероб. і доп.

Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2018. 260 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1026208/mod_resource/content/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%97%D0%9F%D0%9B%D0%9F%D0%94%20%D0%BE%D1%81%D1%82.%D1%80%D0%B5%D0%B4%20-%202-%D0%B5%20%D0%B2%D0%B8%D0%B4.pdf

Додаткові

1. Chorna A, Leheza, Y., Merdova O., Vlasenko D., Davlatov S. Peculiarities of the Principles of Criminal and Administrative Law During the Provision of the Right to Education in the Conditions of the Introduction of Martial Law: Legal Regulation and International Standards. *Jurnal Cita Hukum-Indonesian Law Journal*. 2023. Vol. 11. Issue 2. P243-254
2. Merdova O., Striiashko G., Marshalek K., Terepa S., Karpenko, S. Interpretation of legal norms in modern jurisprudence: Interpretación de las normas jurídicas en la jurisprudencia moderna. *Cuestiones Políticas*. 2023. №41(77). P. 298-308.
3. Skriabin O.M., Kurakin, O.M., Slinko, D.S., Rybalkin A.O., Shapar A.O. Prospects for the transformation of the domestic law enforcement system in the conditions of russian aggression. *Amazonia Investiga*. 2023. №12(63). P. 164-174
4. Ахтирська Н.М., Касько В.В., Маланчук Б.А., Мелікян А., Пошва Б.М., Фулей Т.І., Шукліна Н.Г. Застосування в Україні європейських стандартів протидії жорстокому поводженню і безкарності: науково-практичний посібник для суддів / За заг. ред. проф. Маляренка В.Т. К.: «К.І.С», 2011. 320 с.
5. Барабаш О. О. Четверте покоління прав людини: загальнотеоретична характеристика. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Юридичні науки. 2016. № 837. С. 213-217. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2016_837_36
6. Безпалова О. Проблемні питання, пов'язані з дотриманням прав людини під час проведення Антитерористичної Операції/Операції Об'єднаних Сил. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 12. С. 154-159. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/12/30.pdf>
7. Бущенко А. П. Проти катувань. Стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основних свобод. Систематизований дайджест рішень Європейського суду з прав людини / худож.-оформл. Б. Є. Захаров. Харків: Фоліо, 2005. 288 с.
8. Гіденко Є. Дії працівників національної поліції України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. № 6. С. 87-89.
9. Гловюк І. В., Стоянов М. М., Завтур В. А. Використання практики Європейського суду з прав людини у кримінальному провадженні: навч.-метод. посіб. Одеса: Юрид. літ., 2017. 224 с.
10. Гусаров С.М. Робота органів поліції України на деокупованих територіях. *Проблеми сучасної поліцейстики*: мат-ли наук.-практи конфер.

11. Забезпечення прав, свобод і законних інтересів особи на стадії досудового розслідування: монографія / В. Г. Дрозд, А. В. Пономаренко, С. Є. Абламський та ін. ; Держ. наук.-досл.ін-т. ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. 498 с.

12. Заборона катувань: практика Європейського суду з прав людини, стандарти та практика Європейського комітету з питань запобігання катуванням / зі вступним словом М. Гнатовського, А. Костіна, Р. Хаверкампа, Д. Ягунова. Тьубінген; Одеса : Фенікс, 2023. 604 с.

13. Загоруй І. Поняття «права людини» : теоретико-правові підходи до розуміння прав людини. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2016. № 2 (74) С. 66-82. URL: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/426>

14. Законодавство України проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання. Науково-практичний коментар. Хавронюк М. І., Гацелюк В. О. Київ: ВАІТЕ, 2014. 320 с.

15. Іваньков О. І. Міжнародні стандарти Організації Об'єднаних Націй щодо поводження із засудженими та ув'язненими. *Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності*. 2012. № 1. С. 100-105.

16. Коваленко В. Механізм захисту прав і свобод людини в діяльності Національної поліції України. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2020. Т. 19, № 1. С. 81-87. URL: <https://ojs.naia.kiev.ua/index.php/lawjournal/article/view/1212>.

17. Мердова О. Особливості діяльності Міністерства внутрішніх справ України у сфері захисту прав дітей в умовах воєнного стану. *Юридичний електронний журнал*. 2023. №5. С. 474-477.

18. Мердова О.М. Адміністративно-правове регулювання адміністративного затримання правопорушників за вчинення домашнього насильства: зарубіжний досвід та національна практика. *Правовий часопис Донбасу*. 2021. №3(76). С. 101–107.

19. Мерник А. М. Теоретико-правові вчення щодо обмеження прав і свобод людини і громадянина. *Порівняльно-аналітичне право*. 2018. № 2. С. 36-38. URL: http://www.pap.in.ua/2_2018/8.pdf.

20. Посібник з прав людини для Інтернет-користувачів та пояснювальний меморандум. Київ: Інжиніринг, 2015. 56 с. URL: <https://rm.coe.int/16802e3e96>.

21. Права людини в діяльності української поліції – 2015: науково-практичне видання / Упоряд. Крапивін Є.О. Київ : Асоціація УМДПЛ, 2016. 408 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/246420/mod_resource/content/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0%20%D0%BB%D1%8E%D0%B4%D0

[%B8%D0%BD%D0%B8%20%D0%B2%20%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%86%D1%96%D1%97.pdf](#)

22. Права людини у міжнародному праві: підручник / Бакумов О. С., Варунц Л. Д., Войціховський А. В., Гудзь Т. І. та ін. за заг. ред. канд. юрид. наук, доцента А. В. Войціховського. Харків: ООО «Планета- Принт», 2021. 404 с.

23. Рибалкін А., Носенко Ю. Особливості застосування практики європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя в Україні. *ScienceRise: Juridical Science*. 2021. №2(16). С. 14–17

24. Рибалкін А., Сидоренко А. Значення засобів масової інформації у механізмі забезпечення гендерної рівності: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник ДДУВС*. 2021. Спеціальний випуск № 2. С. 691-695

25. Рибалкін А., Тараніна М. Політична корупція як загроза національній безпеці України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 2. С. 41-46

26. Рибалкін А., Шемет У. Проблемні питання забезпечення доступу до публічної інформації. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2022. № 2. С. 227-232

27. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти : навч. посіб. Київ: ФОП Голембовська О.О., 2018. 208 с. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/1091747/mod_resource/content/1/%D0%9D%D0%9F%20%D0%B4%D0%BB%20%D0%97%D0%9F%D0%9B.pdf

Нормативно-правові акти

1. Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживання владою, прийнята Резолюцією 40/34 Генеральної Асамблеї ООН 29 листопада 1985 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Декларація прав національностей України від 1 лист. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>.

3. Декларація про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, прийнята Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 3452 від 9 грудня 1975 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

4. Декларація про захист усіх осіб від насильницьких зникнень від 18 груд. 1992 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_225

5. Декларація про поліцію, прийнята Резолюцією ПАРС від 8 травня 1979 р. № 690 URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

6. Європейський кодекс поліцейської етики 2001 р. URL: <https://polis.osce.org/file/8641/download?token=5AlYESI>

7. Загальна декларація прав людини, прийнята і проголошена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 217 А (III) від 10 груд. 1948 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>

8. Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 34/169 від 17 грудня 1979 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_282.

9. Конвенція ООН про права дитини від 20.11.1989. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_021

10. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17 липн. 1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.

11. Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання 1984 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_085.

12. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <https://rm.coe.int/1680462546>

13. Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми: прийн. Комітетом міністрів Ради Європи 16 трав. 2005 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_858

14. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

15. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-VI#Text>.

16. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19 жовт. 1973 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043.

17. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права (Міжнародний пакт ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII (2148-08) від 19 жовт. 1973). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_042.

18. Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дитини. URL: <https://rm.coe.int/16804c2188> .

19. Принципи ефективного розслідування і документування катувань та інших нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання були внесені в якості додатку до резолюції 55/89 (від 04.12.2000 р.) Генеральної Асамблеї ООН та до резолюції 2000/43 (від 20.04.2000 р.) Комісії з прав людини, які були прийняті без голосування. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2021-06/Istanbul%20Protocol%20in%20Ukrainian.pdf>.

20. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : закон України від 23.02.2006 р. № 3477-IV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>.

21. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами: Закон України від 19 черв. 2003 р. № 975-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-15>.

22. Про дотримання правоохоронними органами України конституційних гарантій та законності в забезпеченні прав і свобод людини : Постанова Верховної Ради України № 1592-III від 23.03.2000 р. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1592-14#Text>.

23. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вер. 2005 р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>.

24. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 6 вер. 2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>.

25. Про затвердження Правил етичної поведінки державних службовців: Постанова Кабінету Міністрів України від 11 лют. 2016 р. № 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>.

26. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/580-19>

27. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях : Закон України від 18 січня 2018 р. № 2268-VIII. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 10. Ст. 54. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>.

28. Про схвалення Стратегії протидії катуванням у системі кримінальної юстиції та затвердження плану заходів з її реалізації : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2021 № 1344-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1344-2021-%D1%80>.

29. Резолюція 45/111 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 року «Основні принципи поводження із ув'язненими». URL : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_230.

30. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини третьої статті 315 Кримінального процесуального кодексу України: Рішення Конституційного суду України від 23.11.2017 № 1-р/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v001p710-17>.

31. Справа «Сергій Шевченко проти України», заява № 32478/02, рішення ЄСПЛ від 4 квітня 2006 року.

32. Справа «Гонгадзе проти України», заява № 34056/02, рішення ЄСПЛ від 8 листопада 2005 року.

33. Справа «Орлик проти України», заява № 27454/11, рішення ЄСПЛ від 11 лютого 2016 року.

34. Справа «Луценко проти України (№ 2)», заява № 29334/11, рішення ЄСПЛ від 11 червня 2015 року.

35. Справа «Басенко проти України», заява № 24213/08, рішення ЄСПЛ від 26 листопада 2015 року.

36. Справа «Гарькавий проти України», заява № 25978/07, рішення ЄСПЛ від 18 лютого 2010 року.

37. Справа «Будан проти України», заява № 38800/12, рішення ЄСПЛ від 14 січня 2016 року.

38. Статут Організації Об'єднаних націй року. URL:
http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-телекомунікаційна система «МІА:Освіта»
<https://osvita.dnuvs.ukr.education/md/course/view.php?id=1866>

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL:
<https://www.rada.gov.ua/>

3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/>

4. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:
<https://www.president.gov.ua/>